

ČITATELJI! Prosim, pogledajte na številke oleg naslova za dan, ko Val...
Library of Congress
vnaprejš plačano.

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th, 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

No. 55.

(Telephone: CHelsea 3-1242)

NEW YORK, TUESDAY, MARCH 23, 1943. — TOREK, 23. MARČA, 1943

VOLUME LI. — LETNIK LI.

KA NEKAJ VEČ KOT
na dan dobivate...
2c 'GLAS NARODA'
PO POŠTI NARAVNOST NA DOM
ČITAJTE, KAR VAS ZANIMA

SPLOŠNA OFENZIVA V TUNIZIJI

Angleška osma armada pod poveljstvom gen. sira Bernarda L. Montgomeryja, ki prodira na 6 milj široki fronti med morjem in cesto, ki pelje v Gabes ob zalivu istega imena, je že prebila Mareth utrjeno črto in se trdno ustanovila na drugi strani črte. V osrednji Tuniziji pa Amerikanci pritiskajo v jugovzhodni smeri proti Gabesu ter so včeraj napredovali kakih 30 milj in zavzeli Maknassy; južno ameriško krilo pa je zasedlo Bou Hamram. V teh bojih so Amerikanci vjeli 1400 vojakov, samih Italjanov, samo en Nemec je bil med njimi.

Kakor vedno, je tudi na tem kraju feldmaršal Rommel pustil za seboj Italijane, da branijo umikanje Nemcev.

Angleži so morali zlomiti močan odpor osiščev in očistiti polja min, predno so pričeli razbijati zelo močno Mareth črto.

Associated Press poroča, da so bile razbite velike vrzeli v nemške postojanke in da so se Angleži trdno utaborili v nemški črti.

Ameriškim oddelkom, ki so zavzeli Bou Hamram in Maknassy, poveljuje general Geo. S. Patten, ki ima močne motorizirane čete in oklepne oddelke ter je zmožen razbiti vsak odpor. Pattonovo prodiranje gre dvojno pot: ob železnici, ki veže Gafso in Maknassy z Maharesom ob morju, v južnejši smeri pa od El Guettarja skozi Bou Hamram.

Ta dva oddelka sta se morala prebiti čez Orbata gorovje, kjer je bilo vjetih mnogo Italjanov, ki so bili zelo slabo obdelani.

Zavezniki bombardirajo in zasledovalni aeroplani so pričeli že v soboto napadati Mareth črto in so jo napadali skozi nedeljo in ponedeljek. Montgomeryjeva artilerija je pričela obstreljevati utrdbe v soboto ponoči. Poročilo iz Montgomeryjevega glavnega stana pravi, da se boji ugodno razvijajo. Ravno tako poroča general Eisenhower, da Amerikanci dobro napredujejo in prodirajo proti Sredozemskemu morju. Kadar Amerikanci dosepejo do morja, tedaj bo Rommelova armada razsekana na dve. Tedaj bo Rommelova usoda zapечатena in preostalo mu ne bo drugega, ko se podati, ali se pustiti pobiti, ali pa umakniti se čez Sredozemsko morje v Italijo.

Ko so Amerikanci pričeli prodirati proti Maknassu, so pričeli streljati s 105-milimetarskimi topovi. Na nekem kraju so Italijani tako naglo zbežali, da so pustili za seboj pravilno kosilo: mesne cmoke in makaroni. Ravno so hoteli pričeti jesti, pa so morali zbežati. Na tem kraju je bilo vjetih 1400 Italjanov in poročila s fronte pravijo, da se predajajo še nadaljni Italijani.

Pattonova in Montgomeryjeva armada sta oddaljeni samo še nekaj nad 60 milj. Pri Maknassu so Amerikanci od Maharesa ob morju oddaljeni samo še 50 milj.

Kot pravi tajna nemška radio postaja ("Siegfried"), je feldmaršal poslal Hitlerju ultimatum, v katerem je zahteval boljše vojske in boljši vojni material, ker se bo drugače moral takoj umakniti iz Tunizije.

Madridski radio poroča, da je Hitler svoji armadi v Tuniziji ukazal, da se ne sme umakniti in se mora boriti do zadnjega moža. Boriti se mora z istim junaštvom, ko se je borila "sveta šesta armada", ki je poginila pred Stalingradom.

Poroča Jugoslav Information Center, N. Y. C.

Iz Slovenije

NACISTIČNO KRŠENJE MEDNARODNEGA PRAVA

Novo vesti o mobilizaciji Slovencev—Jugoslovanov.

Kaertner Zeitung piše v svojih številkah od 19. in 20. januarja o novih naborih v slovenskem delu jugoslovanskega ozemlja, za vojaško službo. — Mnogo delavcev pa je bilo mobiliziranih za prisilno delo.

"V večih delavskih taborih so se zadnje dni nabirale prve skupine vpoklicanih delavcev. Istočasno so se začeli nabirati novih vojaških obvezancev."

"Skupine mladih mož odhajajo v taborišča v Rajlu na službo dela. Obklečeni so v uniformo nemškega 'Arbeitsdienst'."

sta'. Kreisführer Orošy je v nekem govoru dejal, da je zopet prišel čas velikih in težkih preizkušenj, kakor o priliki prve svetovne vojne; zopet gre za isto 'staro tradicijo'. Govoril je tudi o nalogah, ki čakajo mladino Gorenjske ob njenem vstopu v vojsko; pozvani so na boj za evropsko kulturo proti boljševizmu.

"Prvi vlaki delavskih obvezancev iz Gorenjske so že odšli v smeri proti severu, v taborišča nemškega 'Reichsarbeitsdienst'."

IZPRED VOJAŠKEGA SODIŠČA

(Posneto iz ljubljanskega "Jutra" z dne 12. avgusta 1942 v izvirnem besedilu.)
Vojaško vojno sodišče Vrhovnega poveljstva Oboroženih sil Slovenije in Dalmacije, odsek v Ljubljani, je izreklo naslednjo sodbo v zadevi proti:

Petriču Martinu, rojenemu 5. 5. 1916 v Vipavi, bivajočemu na Brezovici, delavcu, na begu, obtoženemu:

a) atentata na državno varnost (čl. 2 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1941.), ker je od nedolžne dobe do 23. junija 1942 izvršil v Brezovici dejanja, ki so imela namen znesti opustošenje, krvoprelitje in ropanje na državno ozemlje;

b) pripadanja prevratni družbi (čl. 4 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1941.), ker je v istem času in na istem kraju pripadal družbi, ki je hotela nasilno spremeniti politično, gospodarsko in socialno ureditev v državi;

c) sodelovanja v oboroženi tolpi (čl. 16 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1941.), ker je v istem času in na istem kraju sodeloval pri oboroženi tolpi, ustanovljeni z namenom, da bi izvrševala zločine proti predstavljenim državi;

d) protizakonite posesti orožja in streliva (čl. 2 Ducejevega razglasa z dne 24. 10. 1941.), ker je v istem času in na istem kraju hrnil in nosil orožje in strelivo brez dovoljenja pristojne oblasti.

e) prevratne propagande (čl. 5 Ducejevega razglasa z dne 3. 10. 1941.), ker je v istem času in na istem kraju vršil propagando za nasilno spremembo vseh državnih ureditev z razpeščanjem prevratnih brošur.

Iz teh razlogov in sklicujoč se na čl. 483 kazensko-pravdnega postopka izreka obtoženega za krivega zločina sodelovanja in prevratne propagande ter ga obsoja v dosmrtno ječo in trajno izgubo častnih pravic, obenem pa na plačanje stroškov procesa in vzdrževanje v zaporu.

Upoštevač čl. 479. kazensko-pravdnega postopka oprošča obtoženega zločina atentata na državno varnost in nošnje orožja zaradi pomanjkanja dokazov.

Odreja enkratno objavo te sodbe v izveščku v "Jutru" v Ljubljani in "Piccolu" v Trstu.

Premeteno vodstvo bolniškega zavoda

Ko je bila pri guvernerju Deweyu vložena pritožba proti zdravniškemu bolniškemu zavodu Creedmore, je guverner takoj poslal štalt zdravnikov in inšpektorjev, da pregledajo bolnišnico, ali v zavodu so bili očitno pripravljene na inšpekcijo, kajti, stranišča, o katerih je bilo rečeno, da širijo vsled umazanosti in zanemarjenosti, ki je vladala v njih neko črevesno bolezen, so bila tako čista, da so se kar svetila od snage. Eden od inšpektorjev pa tudi ni bil ravno neumen in je pokušal nekatere vodne pipe, da vidi koliko vode je dano bolnikom na razpolago — voda je žalostno in počasi curljala iz pip — nadaljni pregled je po-

kazal, da ni bilo v nobenem stranišču in v nobeni sobi za umivanje zadostne vode.

Ker je omenjena bolnišnica zavod za umobolne, je nastala huda kritika in na dan prihajajo reči, ki medejo sumi tudi na druge bolnišnice in zavode. V teku je nadaljna preiskava in pričakuje se, da bo guverner počistil to umazano zadevo tako, kot se spodobi.

Črni trg na Norveškem

Na Norveškem ni mogoče dobiti črnega lista nikjer razen včasih na črnem trgu, kjer se je prodalo funt čaja pred kratkim za 200 dolarjev.

Boji v Jugoslaviji

Uspešna borba Osvobodilne fronte

Tekom preteklega tedna so dospela poročila o uspešnih bojih, katere je izvajala Ljudska fronta v Jugoslaviji po osrednjem bojevanju pri Gorjem Vakufu v južnem predelu Bosne. Radio postaja "Free Yugoslavia" je o poteku in zaključku tega bojevanja poročala, prvi poročilo iz Moskve, sledeče:

Pri Gorjem Vakufu, ki leži ob reki Vrbas in severno od Mostar-Sarajeva črte, so se vršili težki spopadi med osiščimi in partizanskimi četami. Čete Ljudske fronte so se borile tudi proti Mihajlovičevim četnikom, kakor tudi proti Ustašem in boji so se vlekli cel mesec.

V južnem delu Bosne, kakih 60 milj od Sarajeva, so bili poginili v beg osiščeni in ustaški vojaki. Patrijotje so pobili 850 sovražnikov, med temi tudi več častnikov. Mnogo osiščinih je bilo tudi zajetih in patrijotje so dobili tudi precej municije in drugega materiala. Seveda so tudi sami utrpeli precejšnje izgube. Ko so se Nemci in Ustaši umaknili proti Bugojni, so nacijska letala napadla Gornji Vakuf in Prozor ter vasi v bližini. Nekatere vasi, kot Makovac, Sava in Bičiči, so bile popolnoma uničene in zravnane z zemljo.

Ob reki Neretvi in pri Konici se boji nadaljujejo.

Slovenske edince Ljudske osvobodilne armade in guerilskih oddelkov so po ukazu poveljnika Tita pospešile svoje vojne operacije in to posebno v dveh predelih na Štajerskem, kjer je bilo pobitih 400 Nemcev. Pri Kamniku in v Savinjski Dolini ter pri Moravčah so partizani zajeli precej materiala in municije. V Pohorju je guerilski bataljon pobil 120 Nemcev.

V Srbiji okupatorji nadaljujejo s terorjem in pri tem delu pobijajo ropanje in krvavega strahovanja civilnega prebivalstva pomagajo osiščnikom Nedičevi ter Mihajlovičevi četniki. V trgu Čačak in okolici so bili ljudje s silo odtirani v koncentracijska taborišča za delo v rudnikih.

V okrožju Lubiča so četniki na povelje generala Mihajloviča poklali 50 knezov, katerih sorodniki so se pridružili partizanom. Bandi, ki je izvršila te zločine, je načeloval Rakovič. Enaka grozodejstva so se završila v okrožju Draževača pod poveljstvom Jankoviča.

Priprave v Albaniji

London, 17. marca. (Radio prejemna služba). — JIC. — Italijani so poslali v Albanijo na mesto civilnega guvernerja generala Alberto Pariani, bivšega šefa generalnega štaba, ki je bil leta 1929 načelnik italijanske vojaške misije v Albaniji.

To nameščenje, ki izroča civilno upravo vojaški oblasti, je nov dokaz za italijanski strah pred oboroženim odporom na Balkanu in zavezniške invazije.

Premogorovi morajo obratovati, pravi predsednik Roosevelt

Washington, 23. marca.

Predsednik Roosevelt je sinoči poslal telegram na konferenco premogarskih baronov in predstavnikov majnerjev, ki je v teku v New Yorku, da skuša doseči sporazum glede Lewisove zahteve za dvadrolarsko povšanje premogarskih plač po prvem aprilu, ko bo potekel sedanjí kontrakt med premogarsko unijo in operatorji.

Operatorji so bili takoj zato, da se sprejme predsednikovo priporočilo, v katerem predsednik pravi, da morajo premogorvi nadaljevati z obratovanjem, ter da naj se premogarski spor glede povška plače uredi v smislu in na podlagi obstoječega zakona mezdne stabilizacije.

Predsednik je očitno odobral eno samo Lewisovo zahtevo in to je, da se novi dogovor, kadar bo dosežen, uveljavlja od prihodnjega prvega aprila.

John L. Lewis še ni podal o predsednikovem priporočilu oziroma predlogu nobenega mnenja. Najbrž se hoče najprej sestati s člani njegovega odbora.

Predsednik je zavrnil Lewisovo kritiko namerjeno na War Labor Board in je izjavil, da se bo premogorsko zadevo rešilo prav pred tem odborom ako operatorji in majnarska unija ne bodo dosegli sporazuma do prvega aprila.

Lewis pravi, da je odlok v tem oziru pri omenjenem odboru že vnaprejš določen in torej ne more biti govora o kakem posredovanju od strani tega odbora.

Dalje je predsednikova brzojavka podrla Lewisove upe, da bo šel preko takozvane "Little Steel formule", katere določa 15% povšanje plač nad plačami, ki so bile v veljavi do prvega januarja leta 1941. Predsednik je dejal, da kakršnekoli pogajanja glede plač bodo morala biti v okviru zakonika sprejete tega 2. oktobra, 1942, po katerem se morajo ravnati vse uni-je in kateri je bil sprejet zato, da se skuša preprečiti inflacijo potem stabiliziranja plač in cen.

Kljub vsemu pa je predsednik dal razumeti, da so premogarji upravičeni do gotovega uravnovešenja plač v novem kontraktu za prihodnjih dvanajst mesecev. Ta namig je veljal predvsem premogarskim baronom, katerim je dal predsednik indirektno zagotovilo, da se bo gledalo, da bodo dobili za premog primerno povšanje cen ako bodo dovolili premogarjem kak izdaten povisek. Seveda bo vse, kakor rečeno, v okviru obstoječih odredb stabilizacije mezd in cen.

Lewisov odgovor na predsednikovo brzojavko pričakujejo v teku prihodnjih 24 ur, ko se bo posvetoval s svojimi odbori premogarske unije.

GRAFT V DRŽAV. ODŠKODNINSKEM URADU

New York. — Pretekli petek je bilo naznanjeno, da je bil odstavljen kot načelnik divizije za nadzorstvo državnega zavarovalniškega sklada (State Insurance Fund) Clarence A. Woolfe in istočasno je bil odslovljen tudi dr. Lauricella, ki je bil glavni zdravniški uradnik te ustanove.

Districtni pravdnik, Frank S. Hogan je tudi dejal, da njegov urad sledi javnemu zahtevanju o nepravilnostih in kršitvi zakona za delavsko odškodnino, (Workmen's Compensation Act), pri čemer sta bila, oba Woolfe in dr. Lauricella imenovana kot osebi, ki sta bili deložni dobičkar, katerega je donosil gotovemu krogu graft v uradu odškodninskega sklada.

Podpolkovnik Nicholas W. Muller, glavni izvrševalni upravitelj omenjenega sklada je dejal, da so bili zaeno z glavnim zdravnikom in nadzornikom odslovljeni tudi štirje uradniki in sicer, Jack J. Dickler, Frank X. Gaffney, Raymond M. Silverman in Paul Holtzman. Vsi bodo morali nastopiti pred zasliševalnim odborom Moreland Act komisije.

Muller je dejal, da je department za odškodnine, izredno zaprepačen spriču odkritja grafta, toda obenem pa je dobro, da se je zadevo razkrilo, da se bo moglo počistiti tozadevni urad. Storilo se bo vse, kar bo mogoče in v kolikor bo

Kaznovani stavkarji

Montgomery, Ala., 20. marca. — Brigadni general Ben Smith, direktor državnega nabornega urada za Alabama, je dal lokalnim nabornim odborom nalogo, da spremenijo klasifikacijo 500 stavkarjev, ki so uposljeni v tovarni Central Foundry Co. v Holtu. Dozdaj so bili ti delavci vpisani, kot izjemni registriranci za vojaško službo zaradi dela, ki so ga vršili, zdaj pa bodo vpisani v razred neizjemnih registrirancev za vojaško službovanje. To za kazni, ker so šli na stavko.

Kaj namerava Hitler?

Po dolgem molku je Hitler zopet govoril v Berlinu. V teh mesecih molka je najbrže razmišljal svoj težavni položaj ter čakal na kako "navdihnjenje", ki bi ga vodilo k novim činom.

London. — Hitlerjevo dolgo trajno in nadaljujoče se molčanje v javnosti je lahko predhodnik kakke njegove nove, no-re avanture s katero hoče presenetiti svet. Tako mnenje je podal novinarski agenciji ONA neki približji opazovalec, ki pa znan sledi dogodkom v Nemčiji.

V podporo svoje tozadevne teorije, je opazovalec pokazal na nemške vojaške priprave v zapadni Evropi.

Hitler je spriču stalingradskega poraza brezdvovna zaudel težki mentalni depresiji, toda njegov značaj je tak, da nenadoma preskoči iz morečih duhovnih krize v kak "intuitivni" načrt, ki mu pokaže pot iz krize in nevarne situacije.

Pred vpadom na Norveško in Francosko je bil tiho in sumljivo je molčal tudi preden je vdril v Jugoslavijo, Grčijo in pozneje Rusijo. Zato njegovega sedanjega molka ne moremo smatrati za molk poraženca, ampak raje za molk človeka, ki kuže in dovršuje nove načrte, ki so na potu.

flaktu v Zapadni Evropi. Če bo nacijski vodja doznal, da nameravajo zavezniški napasti evropski kontinent z angleške obale, bo morda smatral, da je vredno zgubiti nekaj stotisoč mož v vojnih operacijah, ki bi preprečile in zavleklo vpad na zapadno evropsko ozemlje za več mesecev, tekom tega časa pa bi se stvari na ruski fronti morda zanj izboljšale.

Po drugi strani bi bilo soditi, da namerava vprizoriti nekaj koncentriranih pomorskih operacij, ke je bila vsa nemška bojna flota odstranjena iz baltiškega vodovja. Nekateri opazovalci pravijo, da Hitler morda verjame, da bi nenaden sunek proti Islandiji in otočju Faeroe in Shetland hudil Nemčiji priliko uspeha, ker bi bila Britanija na ta način oblegana od severa in vzhoda in to bi ojačilo nemško pozicijo v bitkah na Atlantiku.

Vkljub temu, da so zavezniški strategji in generali že proučili in pretehtali vse te možnosti, bo Hitler nedvomno poiskoval vsaj še eno drago avanturo, ki bo vodila do njegovega končnega propada. Tako vsaj menijo veščaki, ki pozno zasledujejo taktiko njegove strategije od začetka vojne.

KUPIJTE
UNITED STATES WAR SAVINGS
BONDS in STAMPS

Tascent

Ruska povest iz dni velike lakote.
Napisal: ALEKSANDER NEVEROV

25

Lokomotivo so priklopili. — Jok. Krik. Stok.
"Pustite!"
"Prostora!"
"Ubijte me!"
"Batjuška — suni ga v zobe!"
Na majhni postaji v kirgiški stepi, brez ljudi, ne smeš ostati. Lakota te ubije — us te umori — otožnost te zastruji. Love se za strehe, za kolosa, za odbijače, za stopnišča.
Pa če visiš na strehah, na kolesih, na odbijačih, na stopniščih — samo da se odpelješ iz strašnega, pustega mesta. Pa če visiš na rokah, če se vlečeš po tračnicah, če se oprimeš zadnjega vagona — samo da uideš, zbežiš gladni, bližajoči se smrti.
Pasja zalega se podi preko stepe v mesečini. Pasje oči gore. Zobje sklepečejo.
"Za boga — mati — pusti me!"
"Križani bog — car nebeški!"
"Sodrug!"
Miška se je zasukal, zavrtel. Ogromne stene ljudi okoli vagonov pa ni prebil.
Živa stena se maje, giblje, dvigne ga s komolci, zgnete v stran in odvrže. Preskočiti živo, valujočo steno ni mogoče in nemogoče je rešiti se iz nje. Vleče te k sebi, meša kakor v kotlu, davi, melje.
Miška je planil k majhni, oddaljeni lokomotivi. Nasproti mu prihitel Trofim s čunjo iz rogoza, kakor majhen, smešen pop v kratki rizi.
"Imaš prostor!"
"Kje?"
"Pojdi z menoj."
Zelo se je Miško razveselil. Dva sta. Ni sam. Prijel je Trofima za rogoz in odskakala sta; mimo mušikov z babami, mimo vagonov. Pribežala sta do konca vlaka — tam je bil vojak. Pogledala sta vojaka, se obrnila in zbežala nazaj.
"Čakaj!" je rekel Trofim. — "Na streho morava. Na trebuh se vlečeva, pa naju ne bodo zagledali."
Miška je stopil Trofimu na pleča. Da, streha je visoka. "Stegni se nekoliko, da se primem za kavelj. — Pa mu je spodknilo in Miška je padel in udaril Trofima z nogami po glavi. Trofim se je razjezil in krikne:
"Baba, postavi se!"
Miška se je močno udaril, a jokati ni utegnil. Postavil se je, da bi zlezl Trofimu. Pa tudi Trofimu je spodknilo in je udaril Miško z nogami po glavi.
"Hajdi kam drugam — na tem mestu ne zlezeva."
"Roke sem si opraskal."
"Kri!"
"Nekoliko teče."
"S peskom posiplji."
Ko je zavzignala lokomotiva in prevpila ljudske glavo, sta Miška in Trofim ležala na trebuhu na strehi vagona. Trofim je oলেখকোচ শেপাল, njuhaje prašno streho.
"Nekoliko sem še živ. Takoj se odpeljem."

Močno je pihal kirgiški veter. Toliko, da ni Miške in Trofima odpihalo v stepe brez ljudi in življenja. In ko sta gledala na skrčene babe in mušike, ki so se pilepili na strehe, vagonov, sta mislila, da plavata po zraku, nad zemljo, nad stepe in da ju nikdar ne bo dosegel, nikdo ne vznemiril. Samo enkrat se je stisnilo od bolesti Miškovo srce.

Mužik nasproti je kriknil: "Umrla je."
Z glavo nekje od Miškovih nogah, je ležala razmršena kmetica, obrnjena z obrazom kvišku in je z mrtvimi, nezaprtimi očmi strmela v tuje, daljno nebo. Tanki, posineli nos, nepremično odprta usta, z žoltimi zobni so vznemirjala Miškove misli. Bolesno ga je udarilo v srce.
Trofim je pogledal ravnodušno. Isto tako ravnodušno so povsili muški svoje brade, razmišljajoč o svojih stvarih. Nekdo je rekel:
"Moramo jo vreči s strehe, da es ne zgodi kakšna nepriklipa."
"Kam?"
"S strehe."
Miška je napel mišice. Zaprl je oči in mislil na Lopatinje, na mater, bežal je v mislih v Tascent. A mrtva kmetica z žoltimi zobni je zakrivala mater in Lopatinje in daljni Tascent, do katerega človek nikdar ne pride. Nemirno se ozirajoč na mrtvo, je zašepetal skrivoma Trofimu:
"Kdo je ta?"
"Lačna ženska."
"Ali jo vržejo dol?"
"Po dnevi se ne sme. — Videli bi —"

Ogromen oblak se je zbral na nebu, zasleplil je solnce in vrzel črno senco na vlak. Vlak, napolnjen z ljudmi, dirja v ta oblak, ga reže z živžgi, kriči, tuli, a ne more uiti. Ali ga oblak zavira, ali je preveč strmo? Kolesa so nehala plesati, vagoni so se prenehali zibati. Počasi gre vlak, kakor da bi vsak hip obstal. Nenadoma se je vili težak, debel dež iz ogromnega vedra, zaropotal ob umazani obdrgnjeni strehi. Mušiki so se stisnili. Tudi Miška in Trofim sta nepremično sedela pod Trofimovim rogozom. Samo mrtva kmetica je ležala kakor poprej, s kvišku obrnjenim obrazom, z mrtvimi, nezaprtimi očmi, polnimi dežja. A ko se je ogromen oblak raztrgal na majhne kose in so se potoki vili po stepi, je nastopil vlažen, mrzel večer.

Kakor majhna pega se je pokazala majhna postaja. Po bližnji dolini so šli velblodi. Nad hribočkom se je vil dim. Trofim dregetajoč po vsem telesu, vpraša Miško.
"Te zebe?"
"A tebe?"
"Nekoliko me zebe."
"Mene tudi nekoliko."
"Lačen sem" — je rekel Trofim.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Dostojevski o družini

Malokateri pisatelj je posvečal toliko pozornosti družini, meščane, je ruskim veleum dokot je to delal v svojih spisih pisatelj Dostojevski. Večkrat so pri njegovih glavnih junakih opisani starši s slabostmi in strastmi do vseh podrobnosti; včasih so opisani pa tudi vzgojitelji in druge osebe, ki so tudi vplivale na duševni razvoj tega ali onega posameznika v mladosti ter so posredno tudi vzrok čudastih značajev, katere je tako rad opisoval Dostojevski. Čeprav ni bil glavni pisatelj namenov opisovati družino, so vendar nekateri njegovi spisi prave družinske razprave in nekateri nosijo tudi družinsko ime.

Nikjer pa ni pokazal pisatelj raznih napak in nedostatkov pri družinah tako jasno, kakor v svojem najboljšem delu "Zločin in kazni", ko prikazuje celo vrsto oseb, ki so vse pravo nasprotje ali ovira mirnega ter srečnega družinskega življenja in zato nesreča ali nevarnost za sloveško družbo, kajti Dostojevski je dobro poznal, da iz nepravde d ružine ne morejo priti dobri podinci, a iz takšnih posameznikov tudi ne more biti popolne družine.

Med najbolj usodno zlo nesrečnih družin priteva pisatelj predvsem alkoholizem. Pri opisovanju Marmeladova in njegove družine, pokaže Dostojevski z njeno lastno sposobnostjo vse gorje in vso tragiko nesrečne družine, kjer je družinski glavar najprej omanjen, a naposled pa popolnoma ugonobljen vsled pijančevanja. Strahovite posledice pijančevanja mora prenašati predvsem njegova edina hči Sonja, ki se mora proti svoji volji zavesti ukvarjati z nečloveško obrtjo ljubezni, da je pomagala vzdrževati ostalo družino, a njen oče Marmeladov je večkrat izvelel od nje zadnje kopejke njenega nesrečnega zaslužka, da je šel popivati. Posledice je seveda trpela tudi ostala družina, in to tudi še po nesrečni njegovi smrti.

Sicer dokazuje Dostojevski tudi v drugih svojih spisih pogubne posledice alkohola. Tu treba omeniti še posebno razne omejevalne, idiole ali splošno duševno nerazvite, dasi zelo dobrodušne ljudi, ki jih tako rad opisuje pisatelj v svojih spisih in ki so v največ slučajih otroci od pijače omanjenih roditeljev.

Pa tudi strastni igralci so po pisateljevih mislih večkrat vzrok družinskih tragedij. Pisatelj omenja še različne druge slučaje, ki so lahko tudi vzrok družinskih nesrečam.

Dostojevski pa je orisal v pogledu družine tudi svetle strani. V svojih spisih, kjer

opisuje predvsem izobražence, čal toliko pozornosti družini, meščane, je ruskim veleum dokot je to delal v svojih spisih pisatelj Dostojevski. Večkrat so pri njegovih glavnih junakih opisani starši s slabostmi in strastmi do vseh podrobnosti; včasih so opisani pa tudi vzgojitelji in druge osebe, ki so tudi vplivale na duševni razvoj tega ali onega posameznika v mladosti ter so posredno tudi vzrok čudastih značajev, katere je tako rad opisoval Dostojevski. Čeprav ni bil glavni pisatelj namenov opisovati družino, so vendar nekateri njegovi spisi prave družinske razprave in nekateri nosijo tudi družinsko ime.

Tu treba še pripomniti, da je Dostojevski doživel bridke, zato pa bogate izkušnje v družini svojih staršev in še več pozneje s svojima dvema ženama — bil je namreč dvakrat poročen in obakrat nesrečno. In iz teh izkušenj so zrasle njegove razprave o družini.

190 NOVIH DRŽAVLJANOV
IMA 203 SORODNIKOV
V VOJSKI.

Inozemec, ki se je končno odločil zaprositi za podelitev ameriškega državljanstva, mora zato, ker prej ni mogel — je dandanes že tako povezan z ameriškim življenjem, skratka je že toliko Amerikane, da njegova naturalizacija, kar se tiče njegovega ameriškega značaja, je gola legalna formalnost. Krasen primer o tem je podal neki sodnik naturalizacijskega sodišča. Našel je namreč, da izmed 190 prosilcev, ki so prišli pred njega v enem mesecu, so ti skupaj imeli 203 ožjih sorodnikov, ki so že bili v vojaški službi Zdr. držav. Dodatno 41 sinov prosilcev je bilo registriranih za draft in je čakalo na vpoklic.

(Te podatke je obelodanil sodnik Dan Pyle tekom naturalizacijskih tečajev v South Bend, Ind. Sodnik Pyle je postavil te podatke iz osebnega zanimanja, češ, da prikazujejo v pomen naturalizacije. "Ti podatki, kakor je trdil, so dokaz, da novi državljani, ki polaga prisego vdanosti, ima že patriotske vezi do te dežele, ki so nepremoljive".

Izmed sorodnikov prosilcev, ki že služijo v vojski Strica Sama, bili so v prvi vrsti sinovi, ki jih je bilo 67, potem mečaki 65, tretji so bili bratrance 42. Bilo je tudi 9 svačkov, 8 bratov, 4 zeti, 2 hčerki 1 sinova, 1 vnuk in 1 soproga prosilke.

Teh 190 prosilcev, ki jim bilo vsem podeljeno državljanstvo, predstavljalo je 14 narodnosti. Rodili so se bili v sledečih deželah: na Madžarskem 53, na Poljskem 24, v Italiji 19, v Belgiji 18, v Jugoslaviji 17, na Angleškem 17, na Nemškem 16, na Švedskem 7, v Čehoslovski 6, v Rusiji 5, na Nizozemskem 4, na Rumunskem 2 in po eden na Litvinem in v Švici.

Na eni strani nadaljno visoko razmerje naturalizacij in na drugi strani nizko razmerje imigracije imata skupaj za posledico, da — kakor zadnji podatki prikazujejo, — ta dežela

Slovenske Knjige

LEPA KNJIGA je kulturna poslanka; odprimo ji vrata v naše domove, odprimo ji srce... (Finžgar)

POUČNI SPISI

ANGLEŠKO SLOVENSKO BERILO
(F. J. Kern) — Zvezano

Cena \$2.—

Godišni državljani na naročilo knjižice —

"HOW TO BECOME A CITIZEN OF THE UNITED STATES"

V tej knjižki so vsi pojasnili in zakoni za naseljenca.

Cena 35 centov

DOMAČI ŽIVINOZDRAVNIK

Spisal Franjo Dufar. — 278 strani. Trina v. — Zelo koristna knjiga za vsakega živinorejca; opis raznih bolezni in zdravilne; slike.

Cena \$1.50

GOVEDOREJA

Spisal R. Legvart. 145 strani s slikami.

Cena \$1.—

KNJIGA O DOSTOJNEM VEDEJU

111 strani. —

Cena 50 centov

MLEKARSTVO

Spisal Anton Pevc. 8 slikami. 168 strani. — Knjiga za mlekare in farmerje v splošnem.

Cena 50 centov

OBRTNO KNJIGOVODSTVO

258 strani. ezana. — Knjiga je namenjena v prvi vrsti za stavbno, umetno in strojno ključavničarstvo ter železovinarstvo.

Cena \$1.—

ZDRAVILNA ŽELIŠČA

62 strani. —

Cena 25 centov

LISTKI

Spisal Kaivar Melko. (144 strani.)

Cena 70c

MALENKOSTI

Spisal Ivan Albreht. (120 strani.)

Cena 75c

Po 50c zvezek

Andrej Ternovce (Ivan Albreht) Filozofska zgodba (Alejz Jirasek)

Po 75c zvezek

Belfegor (Artur Bernede)

KNJIGARNA
Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street
New York City

ima najmanjši odstotek inozemcev v svojem prebivalstvu, odkar je njena zgodovina začela. Po izjavi priseljeniškega in naturalizacijskega komisarja, E. G. Harrisona, se je število inozemcev od začetka registracije inozemcev pred dvema letoma znižalo za 641.396. K temu pa je treba dodati število onih inozemcev, ki so med tem odšli iz Zdr. držav, in onih, ki so med tem umrli. V takem slučaju bi jih bilo 718.735. Pristeti je treba 77.330 novo registriranih inozemcev, ki so večinoma kasneje prišli v Zdr. države. Konec leta 1940 je Mr. Harrison izjavil, da je bilo registriranih 4.921.452 inozemcev. Dne 21. dec. 1942 je bilo, kakor se ceni, le 4.280.058 inozemcev.

Govorci o registraciji inozemcev, ki stopa sedaj že v svojo tretje leto, je Mr. Harrison omenil, da "danes znamo več o svojem prebivalstvu, ne državljanih mnogo več, kakor od svojih državljanih."

Toičko program registracije inozemcev, kolikor oni certifikatov identitete, mudita vladi informacije, ki so bile potrebne, da se obvaruje notranja varnost nataka — je rekel Mr. Harrison. — Dala sta nam novo osnovno znanje, na podlagi katerega vzgojatelji in zakonodajci bodo mogli ustvariti močne in zadovoljive odnose z našimi skupinami nedržavljanov." — FLIS.

STRAHOTNE ŽRTVE JUGOSLOVANOV.

(JIC.) — Najnovejša vesti iz Jugoslavije poročajo o novem valu umorov v Bogradu in na dečli — glasom centivte ki izhaja izbaže od italijanskega generala v Črni gori, znaša zdaj skupno število žrtv v Jugoslaviji približno 822.000.

Inter-Allied Information Committee v Londonu je nedavno izjavil, da je bilo od izbruhov vojne sam 744.000 Jugoslovancev ubitih ali pa vrženih v zapor. Ta številka je izračunana na podlagi nemških podatkov, tako, da je skupno število brez dvoma še mnogo večje. Med 9. in 18. decembrom je bilo v Beogradu aretiranih 3.000 oseb, obtoženih sodelovanja z generalom Mihajlovičem. Na božični dan so ustrelili 3.000 oseb, a na novega leta dan znova 300. Dne 27. dec. je bilo ustreljenih 67 častnikov in 900 mož; to so bili "ujetniki na dopustu" a obtožba se je glasila "za insubordinacijo."

Ukaze za te pokolje sta dala generala Bader in Meistner; v letu 1942 je bilo v Beogradu ustreljenih 27.000 ljudi.

Med žrtvami navajajo srezkega načelnika Kalabiča, upana v Mesevu, Dragomira Pločiča in župana v Vitamovcu V. Globičeviča. V Trsteniku so postrelili 200 rodbinskih očetov, a v bližini Valjeva je bilo aretiranih 500 vodilnih oseb; kakšna usoda jih je zadela, ni znano.

ZIVI IZVIRI

Spisal IVAN MATIČIČ

Knjiga je svojevreden pojav v slovenski književnosti, kajti v nji je v trinajstih dolgih poglavjih opisanih trinajst rodov slovenskega naroda od davnih početkov v starem slovstvu do današnjega dne. Knjiga je verno srecalo našega življenja in trpljenja, in kdor jo prebere bo vedel o Slovencih več kot mu more nuditi katerikoli naše zgodovinsko delo.

13 POGLAVIJ — 413 STRANJ
V PLATNU VEZANO
Cena \$2. Poštnina plačana

Po \$1 zvezek

Veridicus (Pater Kajetan)

Pingvinski otok (Anatole France)

Po \$1.50 zvezek

Zločin in kazni (F. M. Dostojevski)

Note
za
PIANO-HARMONIKO ali KLAVIR

BREEZES OF SPRING
TIME OF BLOSSOM (Cvetni čas)
VO JEZERU
K O L O
TAM NA VRTNI GREDI
MARIBOR WALTZ
SPAVAJ MILKA MOJA
ORPHEAN WALTZ
DEKLE NA VRTU
OJ, MARIČKA, PEGLJAJ
BARČICA
MLADI KAPETANE
GREMO NA ŠTAJERSKO
ŠTAJERSKI
HAPPY POLKA
ČE NA TUJEM

35 centov komad
3 za \$1.

MOJA DEKLE JE ŠE MLADA
Po 25c komad:

Zvezek 10 slovenskih pesmi za piano harmoniko za \$1.—

Naročite pri
KNJIGARNI
SLOVENIC PUBLISHING CO.
216 West 18th St., New York

THE NEW ENCYCLOPEDIA of MACHINE SHOP PRACTICE
Spisal znani profesor na Stevens Institute of Technology v angleščini
George W. Barnwell

Podlaga za mehnično znanje si morete dobiti s to knjigo. Ta velika knjiga popisuje in v slikah pokaže temeljna dela mehanika. Razloži vse natančno, kar mora znati najboljši mehanik. Pojasnjuje vporabo vsakega stroja, orodje in meril, načrte (blue prints), 1000 slik in risb. 576 str.

Cena \$1.98

Ne glede na to, ali ste šole početnik, vam bo ta knjiga zelo koristna in mnogo vredna. NAROČITE JO DANES!

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 WEST 18th STREET
NEW YORK CITY